

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **Александра Светлинова Арабаджиева**
на тема **„Социална онтология и свобода (Критическата философия на историята на Корнелиус Касториадис)** за придобиване на образователната и научна степен „доктор по философия” по професионално направление
2.3.Философия (Нова философия-ХІХ век)
от проф. д-р Хараламби Паницидис

Александра Светлинова Арабаджиева е родена на 26.05.1988 г. Завършила е бакалавърска степен по Философия при СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2011 г. През 2012 г. придобива магистърска степен по История на философията при СУ „Св. Кл. Охридски“. Зачислена е като докторант към катедра История на философията при СУ „Св. Кл. Охридски” на 01.02.2013 г. и отчислена с право на защита на 01.02.2016 г.

Александра Светлинова Арабаджиева има 15 публикации, като 11 от тях са по темата на дисертацията. Няма да ги изброявам, тъй като те са качени на сайта на СУ „Св. Кл. Охридски“. Участвала е в 3 проекта, изнесла е 5 доклада на различни теоретични форуми.

Документацията по защитата е пълна. Приложени са изискваните от закона допълнителни справки.

Текстът на дисертацията е от 257 страници, структуриран в три глави, увод, заключение и библиография. Библиографията наброява 305 заглавия, от на български, английски и гръцки език, от които 134 са цитирани в текста на дисертацията.

В увода коректно, последователно и изчерпателно са очертани теоретичната рамка, методологичният подход и основните проблемни полета на предприетото изследване.

В първа глава, *Корнелиус Касториадис – социално-исторически контекст и идейно развитие* по великолепен начин е представено характерното за този мислител единство на житейския и творческия път. Със завидно умение Александра успява да ни представи не само формирането на философа, на политическия мислител, на

социалния критик, но и социалната ангажираност на практикуващия психоаналитик и икономист, на съредактора на легендарното списание “Социализъм или Варварство” (1948-1967) и един от основателите на групата с едноименно название. Подчертано е, че именно радикалната критика не само на комунизма, но и на статуквото, разгърната на страниците на “Социализъм или Варварство”, основана на идеята за работническо самоуправление, оказва огромно влияние върху студентско-работническите бунтове в Париж през май 1968 г.

До края на своите дни Касториадис продължава да пише за политиката, обществото, психоанализата, философията и воображението от своята особена гледна точка, вдъхновен от оригиналния си “проект за автономия”.

Именно във втора глава, *От критика на традицията към изграждане на теория на настоящето, а не на бъдещето – смисълът на автономията* един от основните акценти е поставен върху генезиса и теоретичното разгръщане на концепцията на Касториадис за автономията. Тук бих открил следните приносни моменти:

- Експлицитно изразената теза за значимостта на идеите на Касториадис за преодоляване на икономическия детерминизъм в марксистката методология и марксистките изследвания;
- Отчетливо са възпроизведени критичните теоретични аргументи на Касториадис в опита му да преодолее Марксовата социално-историческа и икономическа теория;
- Последователно и прецизно е представено формирането на собствения теоретичен дискурс на Касториадис, чрез който той предлага нова интерпретация на динамиката и взаимодействието между различните социални структури;
- Заслужава особено внимание адекватната позиция спрямо основните моменти от проекта за автономия на Касториадис.

В трета глава *Социални структури и тяхното образуване* е предложена не само сполучлива, но и интересна реконструкция на възгледите на Касториадис за въображаемата институция на обществото. Тук бих изтъкнал систематичното проследяване и оригинално конфигуриране на следните проблемни области:

- Систематично е изведена логиката на критичните аргументи на Касториадис спрямо господстващите в класическия западноевропейски рационализъм разбирания за времето в контекста на неговата концепция за генезиса на социалните структури.
- Детайлно и прецизно е представено формирането и обосноваването на оригиналния подход на Касториадис към анализа на социалните структури наред с „обемната“ експликация на новите съдържателни аспекти на понятията, чрез които той се осъществява.
- Обосновава се значението на понятието „магма“ и неговите импликации в социалната теория на Касториадис

Нямам съвместни публикации Александра Арабаджиева.

Накрая, ще си позволя и един въпрос към докторанта. Възможна ли е критика на критичното отношение на Касториадис към Маркс и ако е възможна, то какви биха били евентуалните теоретични аргументи за един подобен подход?

Авторефератът е добре структуриран и достатъчно ясно представя основните постижения на дисертационния труд. Самооценката за приносните моменти е коректно изложена. Категорично смятам, че приносните моменти са реални и достатъчно ясно разкриват самостоятелния и творчески характер на дисертационния труд.

Заключение.

Като имам предвид конкретните резултати, постигнати в разработената от дисертанта тема, впечатляващо доброто познаване на автентичните текстове на анализирания автори, аргументираното и критично отношение към релевантните изследвания, както и посочените по-горе приноси, убедено препоръчвам на уважаемото жури да присъди на Александра Светлинова Арабаджиева образователната и научна степен „доктор по философия“.

София, 01.10.2016 г.

/ Проф. д-р Хараламби Паницидис/